

Briuselis, 2020 05 20
COM(2020) 545 final

KOMISIJOS ATASKAITA

Estija

Pranešimas, parengtas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnio 3 dalį

KOMISIJOS ATASKAITA

Estija

Pranešimas, parengtas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnio 3 dalį

1. ĮVADAS

2020 m. kovo 20 d. Komisija priėmė komunikatą dėl Stabilumo ir augimo pakte nustatytos bendrosios išvengimo sąlygos taikymo. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 1 dalyje, 6 straipsnio 3 dalyje, 9 straipsnio 1 dalyje bei 10 straipsnio 3 dalyje ir Reglamento (EB) Nr. 1467/97 3 straipsnio 5 dalyje bei 5 straipsnio 2 dalyje nustatytą išlygą sudaromos palankesnės sąlygos koordinuoti biudžeto politiką esant dideliame ekonomikos nuosmukiui. Komunikate Komisija pritarė Tarybos nuomonei, kad, atsižvelgiant į numatomą didelį ekonomikos nuosmukį dėl COVID-19 protrūkio, esamos sąlygos leidžia pradėti taikyti šią išlygą. 2020 m. kovo 23 d. valstybių narių finansų ministrai pritarė Komisijos vertinimui. Pradėjus taikyti bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą galima laikinai nukrypti nuo koregavimo plano siekiant vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo, jei tai nekelia pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutiniu laikotarpiu. Kalbant apie korekcinę dalį, Taryba taip pat gali, remdamasi Komisijos rekomendacija, priimti patikslintą fiskalinę trajektoriją. Taikant bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą Stabilumo ir augimo pakto procedūros nestabdomos. Ji suteikia galimybę valstybėms narėms nukrypti nuo paprastai taikomų biudžetinių reikalavimų, o Komisijai ir Tarybai – imtis būtinų politikos koordinavimo priemonių laikantis Pakto.

Remiantis 2020 m. kovo 31 d. Estijos valdžios institucijų pateiktais ir vėliau Eurostato patvirtintais duomenimis¹, 2019 m. Estijos valdžios sektoriaus deficitas siekė 0,3 % BVP, o valdžios sektoriaus bendroji skola – 8,4 % BVP. 2020 m. stabilumo programoje numatoma, kad 2020 m. Estijos deficitas sudarys 10,1 % BVP, o skola – 21,9 % BVP.

Planuojamas 2020 m. deficitas yra *prima facie* įrodymas, kad bus susidaręs Stabilumo ir augimo pakte apibrėžtas paviršinis deficitas.

Todėl šiomis aplinkybėmis Komisija parengė šį pranešimą, kuriame analizuojama, ar Estija laikosi Sutartyje nustatyto deficito kriterijaus. Skolos kriterijus gali būti laikomas įvykdytu, nes skolos santykis yra mažesnis už Sutartyje nustatytą 60 % BVP pamatinę vertę. Jame atsižvelgiama į visus svarbius veiksnius ir deramas dėmesys skiriamas dideliame ekonominiame sukrėtimui, susijusiam su COVID-19 pandemija.

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fef7-a07764b0369f>

1 lentelė. Valdžios sektoriaus deficitas ir skola (% BVP)

		2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m. Komisija	2021 m. Komisija
Deficito kriterijus	Valdžios sektoriaus balansas	-0,5	-0,8	-0,6	-0,3	8,3	3,4
Skolos kriterijus	Valdžios sektoriaus bendroji skola	10,2	9,3	8,4	8,4	20,7	22,6

Šaltinis: Eurostatas, Komisijos 2020 m. pavasario prognozė.

2. DEFICITO KRITERIJUS

2020 m. stabilumo programos planuose numatoma, kad 2020 m. Estijos valdžios sektoriaus deficitas pasieks 10,1 % BVP, t. y. viršys Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę ir nebus jai artimas. Sparčiai didėjantis deficitas rodo planuojamas 4,3 % BVP paskatas ir ekonomikos krizės poveikį.

Planuojamas Sutartyje nustatytos pamatinės vertės perviršis 2020 m. yra išimtinis, nes jį lemia didelis ekonomikos nuosmukis. Atsižvelgiant į COVID-19 pandemijos poveikį, Komisijos 2020 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2020 m. realusis BVP susitrauks 6,9 %.

Planuojamas 3 % BVP pamatinės vertės perviršis nėra laikinas, remiantis Komisijos 2020 m. pavasario prognoze, kurioje numatoma, kad deficitas 2021 m. ir toliau viršys pamatinę vertę.

Apibendrinant galima teigti, kad planuojamas 2020 m. deficitas viršija Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę ir nėra jai artimas. Planuojamas perviršis laikytinas išimtiniu, tačiau jis nėra laikinas, kaip apibrėžta Sutartyje ir Stabilumo ir augimo pakte. Taigi, remiantis Komisijos 2019 m. pavasario prognoze ir stabilumo programa, analizė rodo, kad Sutartyje ir Reglamente (EB) Nr. 1467/97 apibrėžtas deficito kriterijus *prima facie* nėra įvykdytas.

3. SVARBŪS VEIKSNIAI

Sutarties 126 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad, jei valstybė narė neatitinka reikalavimų pagal vieną ar abu tuos kriterijus, Komisija turi parengti pranešimą. Tame pranešime taip pat turi būti „atsižvelgiama, ar bendrojo šalies biudžeto deficitas yra didesnis už valstybės investicijų išlaidas, be to, įvertinami ir kiti svarbūs veiksniai, įskaitant valstybės narės vidutinės trukmės ekonomikos ir biudžeto būklę“.

Tie veiksniai išsamiau paaiškinti Reglamento (EB) Nr. 1467/97 2 straipsnio 3 dalyje, kurioje taip pat nustatyta, kad būtina tinkamai atsižvelgti „į visus kitus veiksnius, kurie, atitinkamos valstybės narės nuomone, yra svarbūs siekiant visapusiškai įvertinti, ar laikomasi deficito ir skolos kriterijų, ir kuriuos valstybė narė nurodė Tarybai ir Komisijai“.

Dabartinėmis aplinkybėmis pagrindinis papildomas veiksnys, į kurį reikia atsižvelgti 2020 m., yra COVID-19 pandemijos, kuri labai veikia biudžeto būklę ir lemia labai neapibrėžtą perspektyvą, ekonominis poveikis. Dėl pandemijos taip pat pradėta taikyti bendroji nukrypti leidžianti išlyga.

3.1. COVID-19 pandemija

COVID-19 pandemijos sukeltas didelis ekonominis sukrėtimas daro didelį neigiamą poveikį visai Europos Sąjungai. Poveikis BVP augimui priklausys tiek nuo pandemijos trukmės, tiek nuo to, kiek laiko bus reikalingos priemonės, kurių imamasi nacionalinių valdžios institucijų, Europos ir pasauliniu lygmeniu, siekiant sulėtinti viruso plitimą, apsaugoti gamybos pajėgumus ir paremti visuminę paklausą. Šalys jau ėmėsi arba imasi biudžeto priemonių, kad padidintų sveikatos sistemų pajėgumą ir suteiktų pagalbą labiausiai nukentėjusiems asmenims ir sektoriams. Taip pat imtasi svarbių likvidumo paramos priemonių ir suteiktos kitos garantijos. Remdamosi išsamesne informacija, kompetentingos statistikos institucijos išnagrinės, ar tos priemonės turi tiesioginį poveikį valdžios sektoriaus balansui. Dėl tų priemonių ir ekonominės veiklos sulėtėjimo susidarys gerokai didesnės valdžios sektoriaus deficito ir skolos pozicijos.

3.2. Vidutinio laikotarpio ekonominė būklė

Remiantis Komisijos 2020 m. pavasario prognoze, numatoma, kad Estijos realusis BVP sumažės maždaug 7 %, o 2021 m. sparčiai atsigaus. Manoma, kad mažėjant užsienio paklausai sumažės ne tik vidaus paklausa, bet ir eksportas. Prognozuojama, kad nedarbo lygis, išaugęs nuo 4,4 % 2019 m., 2020 m. viršys 9 %.

Stabilumo programos makroekonominėje prognozėje atkreipiamas dėmesys į didelį neapibrėžtumą dėl pandemijos trukmės ir jos ekonominio poveikio. Programoje numatoma, kad 2020 m. BVP sumažės 8 %, tačiau 2021 m. atsigaus, darant prielaidą, kad nepaprastoji padėtis tęsis iki 2020 m. gegužės mėn. pabaigos, o paskui ekonominė veikla pradės laipsniškai spartėti. Staigus BVP sumažėjimas yra lengvinanti aplinkybė vertinant, kaip Estija 2020 m. laikėsi deficito kriterijaus.

3.3. Vidutinio laikotarpio biudžeto būklė

2018 m. liepos 13 d. Estijai buvo rekomenduota užtikrinti, kad 2019 m. grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas neviršytų 4,1 % (išlaidų kriterijaus), o tai atitiktų 0,6 % BVP struktūrinį koregavimą². Remiantis rezultatų duomenimis ir Komisijos prognoze, išlaidų augimas viršijo tą kriterijų ir 2019 m. buvo nukrypta 1,7 % BVP, o tai yra didelis nukrypimas. Taip pat patvirtinta 2018–2019 m. laikotarpio išvada. 2019 m. struktūrinis balansas išliko nepakitęs – tai rodo tam tikrą 0,3 % BVP nuokrypį 2019 m. ir

² 2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Estijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Estijos stabilumo programos (OL C 320, 2018 9 10, p. 24).

didelį nuokrypį 2018–2019 m., vertinant kartu. Bendrame vertinime nurodoma, kad 2019 m. bus labai nukrypta nuo rekomenduojamo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo.

Stabilumo programoje numatoma, kad 2020 m. 10,1 % BVP sudarysiantis deficitą sumažės 2021 m., kai, kaip tikimasi, ekonomika atsigauna ir dauguma biudžeto priemonių nustos galioti. Prognozuojama, kad struktūrinė fiskalinė padėtis pagerės nuo 5,2 % BVP deficito 2020 m. iki 0,8 % BVP deficito 2021 m.³ Stabilumo programoje pateikiama informacija apie esmines priemones, kuriomis siekiama suvaldyti pandemiją ir paremti ekonomiką. Remiantis joje pateiktu vertinimu, šių tiesioginės paramos priemonių poveikis biudžetui 2020 m. sudarys 4,3 % BVP. Vidutinio laikotarpio fiskalinė perspektyva tebėra labai neaiški.

3.4. Kiti valstybės narės nurodyti veiksniai

2020 m. gegužės 12 d. Estijos valdžios institucijos atsiuntė raštą, kuriame pagal Reglamento (EB) Nr. 1467/97 2 straipsnio 3 dalį nurodė svarbius veiksnius. Ankstesniuose skirsniuose pateikta analizė jau iš esmės apima pagrindinius valdžios institucijų nurodytus veiksnius.

4. IŠVADOS

Stabilumo programoje numatoma, kad 2020 m. Estijos valdžios sektoriaus deficitą padidės iki 10,1 % BVP, t. y. viršys Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę ir nebus jai artimas. Planuojamas pamatinės vertės perviršis laikomas išimtinu, tačiau ne laikinu.

Vadovaujantis Sutartimi ir Stabilumo ir augimo paktu, šiame pranešime taip pat išnagrinėti svarbūs veiksniai.

Apskritai, kadangi planuojamas deficitą gerokai viršija 3 % BVP, perviršis nėra laikinas ir, atsižvelgiant į visus svarbius veiksnius, analizė rodo, kad Sutartyje ir Reglamente (EB) Nr. 1467/1997 apibrėžtas deficito kriterijus nėra įvykdytas.

³ Kaip apskaičiavo Estijos valdžios institucijos.